

سلطنت

برگ‌هایی از تاریخ معاصر

مقالاتی در جامعه‌شناسی سیاسی ایران

- پرواند آبراهامیان
- ترجمه سهیلا ترابی
- فارسانی
- شیرازه
- ۲۸۲ صفحه
- ۷۰ هزار تومان

مترجم مجموعه‌ای از مقالات که توسط پرواند آبراهامیان به رشته تحریر درآمده، جمع‌آوری و ترجمه کرده است. مقالات این مجموعه دوران قاجاریه و پهلوی اول و دوم را دربرمی‌گیرد و مولف از دیدگاه جامعه‌شناسی سیاسی-اجتماعی وقایع تاریخی دوره‌های مزبور را به شیوه‌ای تحلیلی نگاشته است. کتاب در مجموع پنج مقاله است و به موضوع حضور توده مردم و دهقانان نیز در عرصه سیاست معاصر پرداخته شده است.

مردم در سیاست ایران

- پرواند آبراهامیان
- نشر چشمه
- ۱۸۹ صفحه
- ۶۰ هزار تومان

به نظر می‌رسد بعد از تلاش‌های نویسندگان در آثار دیگرش برای تبیین جریان‌های سیاسی در سطح دولتمردان و قدرت‌های خارجی، این بار به سراغ مردم رفته است. بی‌قدرتان خاموشی که گاه در بزنگاه‌های تاریخی نقشی عمده ایفا کرده و گاه ناکامی‌هایی را رقم زنده که نسل‌های آتی خود را تحت تاثیر قرار دادند. به این ترتیب هم نقاط قوت و هم نقاط ضعف حرکت‌های مردمی در چند جنبش معاصر ایران مورد واکاوی قرار گرفته است.

تاریخ ایران مدرن

- پرواند آبراهامیان
- (ترجمه محمد ابراهیم فتاحی)
- نشر نی
- ۲۵۲ صفحه

کتاب تلاشی جهت بازخوانی کلیات تاریخ معاصر ایران در سده بیستم است. مسائلی نظیر اکتشاف نفت، دخالت‌های خارجی، نقش دودمان پهلوی و... را مورد واکاوی دوباره قرار داده است. ایران در این بین تجربیات دیگری را نیز از سر گذرانده است که از جمله باید به جنگ با عراق، دگرگونی‌های جامعه در سه دهه اخیر و از همه تازه‌تر توسعه و گسترش دولت و مبارزه برای قدرت در میان نخبگان قدیمی، روشنفکران و طبقه متوسط تجاری اشاره کرد که در این اثر به آن‌ها پرداخته می‌شود.

در میانه نابسامانی

نگاهی به جامعه و دولت در ایران بین دو انقلاب اثر پرواند آبراهامیان

برای حفظ خود بر تخت داشتند که تا همیشه نمی‌توانست موثر باشد؛ نخست عقب‌نشینی در برابر اعتراضات به ویژه اگر رهبران روحانی مطالبه‌کننده بودند و دوم تحریک اختلافات در جامعه‌ای که خود چندپاره و به نوعی متفرق بود. شاهان قاجار به شیوه‌ای حساب‌شده تداوم بخشیدن به کینه‌جویی قبیله‌ای را ابزاری برای اعمال قدرت خود قرار می‌دادند.

آبراهامیان بعد از این مقدمه در باب جامعه قاجار و حکمرانان آن، به سراغ ریشه‌یابی انقلاب مشروطه می‌رود. در این مسیر ردپای خارجی به طور مشخص تاثیر و نفوذ غرب را دنبال می‌کند. به اعتقاد نویسنده، غرب به دو شیوه متفاوت روابط سست و شکننده دولت قاجار با جامعه را تضعیف کرد. نخست نفوذ به ویژه در حوزه اقتصادی که به مرور تجار و بازرگانان پراکنده محلی را در قالب طبقه متوسط فرامحلی یکپارچه کرد. دوم برخورد و ارتباط با غرب به ویژه تماس فکری و ایدئولوژیکی از طریق نهادهای نوین آموزشی و رواج اندیشه‌های جدید که منجر به شکل‌گیری طبقه متوسط حرفه‌ای جدید به نام «روشنفکران» شد. به این ترتیب این دو طبقه تجاری و روشنفکر نوظهور در اعتراض‌هایی که نهایتاً مشروطه را سازمان‌دهی کردند، نقشی عمده را عهده‌دار بودند. مجموعه این اعتراضات پراکنده در نهایت انقلاب مشروطه را سازمان‌دهی کرد و بساط حکومت کهنه را متزلزل ساخت اما این تزلزل در نهایت به دوره‌ای از کشمکش و ناآرامی منجر شد که نتیجه این نابسامانی برآمدن رضاشاه بود. شاه جدید توانست کاری را که قاجارها در انجام آن ناکام بودند،

ایران در سده نوزدهم آغاز می‌شود. جامعه پیچیده ایران با گروه‌های مختلف قومی، زبانی و مذهبی گوناگون جامعه متنوعی را پدید می‌آورد که ارتباطات عمودی و افقی گوناگونی در جریان آن سازمان‌دهی می‌شد. در این ساختار مسازمان‌های غیرطبقه‌ای را داریم و اصلی‌ترین واحد اجتماعی قبایل کوچنده بودند اما سازمان‌های دیگری نیز در روستاها و شهرها وجود داشت. عشایر حتی بعد از یکجانشینی سازمان‌های قبیله‌ای را به درون مناطقی که در آن ساکن می‌شدند، می‌کشاندند. به این ترتیب سبزه‌های غیرطبقه‌ای سر به دست آوردن منابع آب، دستیابی به ثروت و رقابت برای به دست آوردن منابع محلی پدید می‌آید و تا دوران معاصر، اشکال مختلف زدوخوردهای گروهی رایج بود. در همه بخش‌های این ساختار از خانواده گروه چادرنشین تا خانواده خان حاکم درگیری و مبارزه وجود داشت. این کشمکش‌های غیرطبقه‌ای به تقویت پیوندهایی می‌انجامید که از شکل‌گیری منافع بر مبنای طبقه در میان افرادی که شیوه تولید مشابه و روابط یکسان با نهادهای اداری داشتند، جلوگیری می‌کرد. به این ترتیب به نظر می‌رسد قوم‌گرایی در ایران بر آگاهی طبقه‌ای غلبه داشت.

نویسنده در ادامه تلاش شاهان قاجار را برای ایجاد یک بوروکراسی گسترده به منظور نهادینه کردن قدرتش ناموفق ارزیابی می‌کند. مهم‌ترین مانع در این مسیر مشکلات مالی و عدم نفوذ حکمرانان و والیان فراتر از حوزه محدود و قابل دسترسی مرکز ایالت بود که سبب می‌شد گروه‌های محلی استقلال خود را حفظ کنند. شاهان قاجاری دو سیاست

شهلا میرمحمدی گزارش‌نویس

کتاب «ایران بین دو انقلاب» قصد دارد با تحلیل تأثیرات متقابل سازمان‌های سیاسی و نیروهای اجتماعی، سیاست ایران معاصر را مورد ارزیابی قرار دهد. به طور کلی این نیروها را می‌توان به گروه‌های قومی و طبقات اجتماعی تقسیم‌بندی کرد. منظور از گروه قومی گروه‌بندی‌های عمومی متشکل از افرادی با زبان، اصل و نسب قبیله‌ای و دین مشترک یا پیوندهای سرزمینی و منطقه‌ای است. برای توصیف قشرهای اجتماعی نیز به افراد متشکل دارای مناسبات مشترک با ابزار تولید، رفتار همگون در برابر دستگاه اداری و محیط‌های رو به توسعه، نگرش مشترک به نوسازی اقتصادی، اجتماعی و سیاسی از اصطلاح «طبقه اجتماعی» استفاده شده است. هدف اصلی کتاب تحلیل بنیان‌ها و شالوده‌های اجتماعی سیاست در ایران است.

«ایران بین دو انقلاب» پس از یک پیش‌گفتار مختصر در قالب سه بخش سازمان‌دهی می‌شود. مشروطه تا کودتا (۱۲۹۹-۱۲۸۵)، از کودتا تا انقلاب (۱۳۳۲-۱۲۹۹) و از کودتا تا انقلاب (۱۳۳۲-۱۳۵۷) سه مقطعی است که این اثر به آن‌ها می‌پردازد. ساختار جامعه ایران و پیدایش مبنای اجتماعی سیاست و حکمرانی در دوره قاجار و پهلوی، شاکله اصلی این کتاب را شامل می‌شود.

پیشینه تاریخی

کتاب با بررسی ساختار اجتماعی